
Ny retningslinje for Tourettes syndrom

FRA FAGMILJØENE

KRISTIN ANDERSEN BAKKE

kristinb@ous-hf.no

Kristin Andersen Bakke er spesialist i barnesykdommer, overlege ved Nasjonalt kompetansesenter for nevroutviklingsforstyrrelser og hypersomnier (NevSom) og har vært leder for arbeidsgruppen som har utarbeidet den kunnskapsbaserte retningslinjen.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

LIV IRENE NØSTVIK

Liv Irene Nøstvik er sykepleier, daglig leder i Norsk Tourette Forening og var medlem av Autisme- og touretteutvalget som har utarbeidet retningslinjen.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

HEIKE EICHELE

Heike Eichele er lege og forsker ved Regionalt fagmiljø for autisme, ADHD, Tourettes syndrom og narkolepsi i Helse Vest. Hun har doktorgrad om Tourettes syndrom og er medforfatter av de europeiske retningslinjer for legemiddelbehandling av Tourettes syndrom.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Høsten 2021 ble den første norske kunnskapsbaserte retningslinjen for Tourettes syndrom og tics publisert.

Tourettes syndrom er en ticsdiagnose som kan ha flere komorbide tilstander som kan være utfordrende å utrede og behandle. Norsk Tourette Forening og flere kompetansemiljøer har i mange år ønsket en nasjonal faglig retningslinje. En norsk offentlig utredning fra 2020 beskriver stor variasjon i tjenestetilbudet til pasientgruppen og behov for økt kompetanse [\(1\)](#).

Den primære målgruppen for retningslinjen er ansatte i helsetjenesten, men målet har også vært å gjøre kunnskap lettere tilgjengelig for alle som ønsker å vite mer om syndromet. Retningslinjen gjelder både voksne og barn.

Vi har brukt Helsedirektoratets veileder for utvikling av kunnskapsbaserte retningslinjer (2) og dannet en tverrfaglig og tverrregional arbeidsgruppe. Kunnskapsgrunnlaget omfatter forskningsresultater, klinisk erfaring og pasient/brukerperspektiv. Et systematisk litteratursøk ble gjennomgått, før gruppen i fellesskap ble enige om formulering av anbefalinger. Retningslinjen har vært på høring, og vi har mottatt og innarbeidet høringssvar.

Konkrete anbefalinger og lærebokkapitler

I tillegg til kapitler med anbefalinger om utredning, behandling og oppfølging er det to rene «lærebokkapitler», ett generelt om Tourettes syndrom og ett om sameksisterende tilstander og vansker.

Arbeidsgruppen anbefaler at ticstilstander utredes og diagnostiseres i spesialisthelsetjenesten. Der kan klinikere opparbeide seg tilstrekkelig erfaring med og kompetanse i å gjenkjenne tics og å skille tics fra andre typer bevegelser. Videre anbefales det at alle med Tourettes syndrom skal tilbys psykoedukasjon. Dersom det er aktuelt med ticsreduserende behandling, bør ticskontrollerende trening være førstevalg. Slik behandling er en oppgave for spesialisthelsetjenesten. Siden tics typisk kan ha et svingende forløp, er det viktig å bruke lang nok tid (minst tre måneder) for å kunne vurdere effekten av igangsatt behandling.

Legemiddelbehandling kan forsøkes når ticskontrollerende trening ikke har tilstrekkelig effekt eller er vanskelig å gjennomføre. Legemidler kan dempe ticsene noe, men det er store individuelle forskjeller i medikamentrespons.

Mange med Tourettes syndrom har komorbide tilstander, og enkelte tilleggsvansker er så vanlige at de ofte oppfattes som en del av tilstanden. Noen ganger kan sameksisterende vansker gi de største utfordringene i hverdagen. Det anbefales at alle får tilbud om utredning av komorbiditet, spesielt ADHD og tvangslidelser. Omfanget av disse beskrivelsene har vært nøye vurdert, og retningslinjen tar kun sikte på å beskrive komorbide tilstander når disse forekommer sammen med tics. For eksempel er enkelte tvangssymptomer ofte karakteristiske for Tourettes syndrom.

Brukerperspektivet har vært viktig. Vi har inkludert smerter, søvnvansker og angst, siden dette er vansker som en del kan streve med, men som kanskje ikke får tilstrekkelig oppmerksomhet i hjelpeapparatet.

Retningslinjen kan leses her: <https://tourette.metodebok.no>

Artikkelen er skrevet på vegne av arbeidsgruppen.

REFERENCES

1. NOU 2020: 1. Tjenester til personer med autismespekterforstyrrelser og til personer med Tourettes syndrom.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-1/id2689221/> Lest 12.4.2022.
2. Helsedirektoratet. Veileder for utvikling av kunnskapsbaserte retningslinjer. <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/utvikling-av-kunnskapsbaserte-retningslinjer> Lest 12.4.2022.

Publisert: 13. mai 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0119

Mottatt 10.2.2022, første revisjon innsendt 24.3.2022, godkjent 12.4.2022.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 30. mars 2026.